

Lära för livet

Om skolans och arbetslivets avtryck i vuxnas färdigheter

Jan-Eric Gustafsson, Patrik Lind, Erik Mellander och Mats Myrberg

kommentarer av
Anna Sjögren, IFAU, UCLS

SNS 27 November 2014

Spännande introduktion till PIAAC-data

Ett spännande, nytt och hittills outforskat material används för att undersöka:

- kunskapsutvecklingen i skolan och om den dystra bilden från PISA är sann.
- skillnader i färdigheter och arbetsmarknadsetablering bland individer födda sedan mitten av 1970-talet som gått i skolan under olika perioder.
- hur färdigheter i vuxenlivet bestäms av utbildning och yrkesliv för dagens 30-65-åringar.

Förtjänster

- Rapporten tar sig an viktiga frågor.
- PIAAC innehåller fantastiskt intressanta färdighetsmått.
- Rik bakgrundsinformation om arbetslivets betingelser.
- Stor potential att koppla denna information till registerdata.
- Intressant användning av tvärsnittsmaterial för att säga något om förändringar över tid genom jämförelser med andra länder.
- Viktigt resultat om när resultatnedgång påbörjades.
- Visar hur svårt det är att koppla skolreformer till resultatutveckling.
- När man nosat på resultaten vill man veta mer, varför, hur?

Begränsningar

- Svårt att dra slutsatser kring reformer som ”drabbar” oprecist.
- Utmaning att i tvärsnittsdata hålla isär vad som beror på ålder, konjunkturer och annat som hänt med grova kohortindelningar och ett begränsat urval individer – det går att hitta alternativa förklaringar.
- Bitvis snålt med tabeller och figurer som visar HUR data ser ut och var de resultat som diskuteras kommer från.
- Efterfrågar deskription, mer än enstaka siffror eller komplicerade estimat. Jag hade önskat tydlighet i de specifikationer som estimerats för att bedöma och tolka analysen.

Trender i färdigheter

- Mönstren i PIAAC bekräftar den dystra resultatutveckling som visats i PISA och pekar på att resultaten läsning börjar försämrans redan från de kohorter som gick ut grundskolan i början av 1990-talet. Mattered resultaten följer efter med 10 års fördröjning.
- Tyder på att skolans kräftgång påbörjades tidigt – före kommunaliseringen, men varför kommer matematiken med eftersläpning? Beror det på riktade satsningar?
- Och vad påverkar i så fall resultaten i svenska? Finns det reformer till skolan som berör dessa elever? Betygen avskaffades, SIA-skolan infördes, Lgr80?
- Skulle vilja se mer detaljerad kohortindelning – och hellre begränsad uppsättning jämförelseländer
- Jag gillar ansatsen att jämföra med andra länder, men skulle det finnas poäng att ha en mer jämförbar grupp?

Skolans betydelse för arbetsmarknadssituation och färdigheter

- Resultaten speglar att utbildningsdeltagande och arbetsmarknad har förändrats.
- Tydligt att konjunktursvängningar, utbildningsexpansion och ålderskillnader gör det svårt att avgöra vad som beror på vad – inte uppenbart att man kan hänföra kohortskillnader till skolreformer.
- Är tex skillnaden mellan 1990-talskrisen och nu att de yngsta nu går i skolan och inte påverkas? Och beror de yngstas bristande datorutmaningar på att de har okvalificerade extrajobb?
- Andelen NEETS är låg och många unga läser böcker– är det ett tecken på att PIAAC-urvalet är positivt selekterat?
- Spännande att förstå vad den nedgång i kompetenser som syns i 25-årsåldern i både PIAAC och IALS beror på.
- Gapet i mäns och kvinnors färdigheter i 28-32-årsåldern. Har det med föräldraskap att göra?

Utbildning, yrkeserfarenhet och kognitiva färdigheter

- Mycket spännande att det finns möjlighet att lägga på registerdata!
- Det är intressant att beskriva hur färdigheter samvarierar med yrkeserfarenhet, utbildning (formell och annan) och ålder och om relationer förändrats.
- Jag är inte säker på vad man vinner på en komplicerad modell jämfört med OLS. Det är lite otydligt vilken modell som till slut skattas.
- Används inkomst i analysen? Möjligt skapa vikter för att väga samman färdigheter baserade på deras bidrag till lönen. Skulle dessa vikter se olika ut över åldersgrupper?
- Sambandet mellan utbildningsår och färdigheter är stabilt. Utrikes födda? Skulle vi se samma sak?
- Effekten av erfarenhet avtar med ålder och planar ut – förklaring till det vi ser för den äldsta kohorten? Nolleffekt av personalutbildning pga endogenitet eller att kurser ges som belöning?

Sammantaget

- Intressant läsning
- Jag hade gärna sett med enkel deskription av de dimensioner i data och den detaljriktighet som är unik med PIAAC.
- PIAAC i kombination med registerdata har stor potential.
- Men inte idealiskt för att göra analyser av utveckling över tid. Jämförelsen med andra länder och IALS erbjuder dock möjligheter att hantera den variation som beror på ålder.
- Inga uppenbara spår av kommunaliseringen...men vad är det då? Något som hände tidigare?

*Betygen, SIA-skolan? Lgr80? Förändrad läsundervisning?
Läskrig?*